

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Voorjaarsnota 2025 gemeente Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/25/137732 201699486

Opsteller : Mark Jordens

Portefeuillehouder : Wethouder Overduin

Afdeling : Financiën en

Belastingen

Telefoonnr : 0630201341

Samenvatting

Bijgaand treft u de Voorjaarsnota 2025 aan die ter besluitvorming aan de Raad voorligt op 1 juli 2025. De Voorjaarsnota 2025 is de start van een nieuwe P&C-cyclus. In deze Voorjaarsnota zijn de autonome ontwikkelingen, speerpunten en wensen/keuzemogelijkheden voor het volgende begrotingsjaar opgenomen. De Voorjaarsnota wordt ook gebruikt als eerste financiële tussenrapportage voor het lopende boekjaar 2025.

Tevens worden in deze Voorjaarsnota de opbrengsten van het project “Financieel gezond Duiven 2026” voorgelegd om de geraamde ontstane tekorten in de komende jaren te kunnen oplossen. 2026 werd al enige jaren aangekondigd als het zogenoemde ‘Ravijnjaar’. Om te kunnen komen tot een sluitende meerjarenbegroting is dit project vroegtijdig opgestart en zijn nu de resultaten beschikbaar.

Het is helaas onvermijdelijk om keuzes voor te stellen die iedereen in de samenleving gaan raken. Getracht is om bij het maken van deze keuzes de pijn zoveel mogelijk te verdelen over de gehele samenleving. De maatregelen zijn divers van aard, zowel in financiële omvang als in impact voor groepen binnen de samenleving. Vanuit het project “Financieel gezond Duiven 2026” is een inventarisatie gemaakt van alle besparingsmogelijkheden welke vervolgens door het college op onderdelen als haalbaar of juist niet zijn beoordeeld, rekening houdend met de lokale en landelijke opgaven in relatie tot de uitgangspunten voor een sterk, stabiel, sociaal en een toekomstbestendig financieel gezond Duiven. Hierbij is het uiteindelijke oordeel aan de raad om te komen tot breed gedragen oplossingen voor deze lastige opgave. Het college doet daar, via de Voorjaarsnota, een aanzet c.q. voorstel voor.

Beslispunten

1. De budgetten voor het lopende jaar 2025 en de begrotingsjaren 2026-2029 conform de toelichtingen bij de autonome ontwikkelingen van de 3 programma's van de Voorjaarsnota aan te passen.
2. De financiële consequenties van de jaarschijven conform begrotingswijziging te verwerken.
3. De investeringskredieten voor de in de Voorjaarsnota bij ieder programma genoemde bedragen beschikbaar te stellen. Dat zijn dus de kredieten voor de noodstroomvoorziening van het gemeentehuis, de toegangscontrole en bewakingscamera's voor het wijkhuis van Droo, het haalbaarheidsonderzoek voor de

nieuwbouw locatie van het Liemers College en het regionaal integraal huisvestingsplan voortgezet onderwijs.

4. De te honoreren speerpunten, nieuwe wensen en dekkingsmaatregelen te verwerken in de op te stellen Meerjarenbegroting 2026-2029.
5. De voorstellen uit de maatregelen, voortkomend uit het project “Financieel gezond Duiven 2026” vast te stellen en te laten verwerken in de meerjarenbegroting 2026-2029.
6. Met dit besluit een duidelijk kader geven om te komen tot een structureel sluitende meerjarenbegroting 2026-2029.

Aanleiding

Conform onze planning- en controlcyclus wordt aan de raad een Voorjaarsnota voorgelegd met daarin de voorstellen van het college voor speerpunten en beleid voor de komende jaren.

De afgelopen jaren kondigde zich voor 2026 en verder een behoorlijke financiële opgave aan. Vanwege de nieuwe verdeelsystematiek van het Gemeentefonds, een aantal taakstellingen vanuit het Rijk en de constante strijd om de juiste hoogte van de benodigde gelden voor de uitvoering van de Wmo en de Jeugdwet ontstonden -landelijk- tekorten in de gemeentebegrotingen. Ook in Duiven is rekening gehouden met forse begrotingstekorten voor de jaren 2026 en volgend. Vanaf eind april 2025 zijn de verwachtingen wel gedeeltelijk bijgesteld. Het Rijk heeft in haar Voorjaarsnota toch de nodige extra gelden voor gemeenten opgenomen. Bovendien werd de nieuwe CAO voor gemeenteambtenaren met een lagere loonstijging vastgesteld dan eerder in onze ramingen was opgenomen.

Om recht te kunnen doen aan het collegewerkprogramma en de visie en ambitie van de gemeente Duiven wordt in deze Voorjaarsnota scherp aan de wind gezeild. Met in het achterhoofd de duidelijke wens om een robuust en financieel gezond beleid te willen voeren. Het resterende begrotingstekort kan worden opgevangen door enerzijds gebruik te maken van de mogelijkheid om 10% van het surplus van de Algemene Reserve in te zetten. Anderzijds kan gebruik worden gemaakt van de uit het project “Financieel gezond 2026” opgehaalde maatregelen. Daarbij is er voor gekozen om 50% van het dan nog resterende tekort te dekken met verhoging van de opbrengsten en de andere 50% met bezuinigingsmaatregelen. Op deze manier wordt de pijn zoveel mogelijk verdeeld over de hele samenleving.

Planning

Om de gevolgen van deze Voorjaarsnota te kunnen verwerken in de Programmabegroting 2026-2029 moet deze voor het zomerreces worden vastgesteld. De Programmabegroting moet volgens de Gemeentewet uiterlijk 15 november worden aangeleverd bij de Provincie. Tijdige aanlevering is een belangrijke voorwaarde om voor repressief toezicht in aanmerking te kunnen komen. Repressief toezicht is de lichtste vorm van toezicht.

Beoogd effect

De Voorjaarsnota is bedoeld om de discussie in de Raad over de te voeren beleidslijn in het komende begrotingsjaar tijdig te kunnen voeren. Door de discussie halverwege het jaar te voeren wordt de druk van de begrotingsvergadering in november gehaald. De Voorjaarsnota

is daarmee de belangrijkste bouwsteen voor de nog op te stellen Meerjarenbegroting 2026-2029 en het ultieme instrument voor de Raad om invulling te geven aan haar budgetrecht.

Argumenten

De Voorjaarsnota is de start van een nieuwe p&c-cyclus.

Voor u ligt de concept Voorjaarsnota 2025 van de gemeente Duiven. In de Voorjaarsnota wordt vooruitgekeken naar de begroting 2026 en worden voorstellen voor nieuw beleid en aanvullende wensen ingebracht. Daarnaast bevat de Voorjaarsnota een financiële tussenrapportage van het lopende begrotingsjaar (2025). Verder worden in deze Voorjaarsnota ook de opbrengsten van het project “Financieel gezond Duiven 2026” gepresenteerd. Tot slot is er een meerjarig financieel totaalbeeld opgenomen waarin de financiële gevolgen van de Voorjaarsnota zijn opgenomen.

De Voorjaarsnota is ingedeeld op programmaniveau. Er zijn drie programma’s: Bestuur, Maatschappij en Omgeving. Per programma worden onder andere ontwikkelingen genoemd die van invloed (kunnen) zijn op het programmadoel en de hoofddoelen en de inhoudelijke speerpunten.

3.1 Investeringskredieten gaan vaak om grote bedragen.

Door de verschillende investeringskredieten apart te benoemen in de Voorjaarsnota en hiervoor een separaat beslispunt op te nemen wordt hier meer aandacht op gevestigd en wordt recht gedaan aan de oproep van de Raad. Investeringskredieten gaan vaak om grote bedragen en de kapitaallast die hieruit voort komt wordt structureel (voor de economische levensduur van de investering) in de ramingen opgenomen.

5.1 Alle nieuwe ontwikkelingen zijn in beeld gebracht.

In de Voorjaarsnota worden alle speerpunten voor het komende jaar alsmede de nieuwe beleidsontwikkelingen voor de komende jaren in beeld gebracht. Ondanks de lastige financiële situatie is het nodig om op bepaalde onderdelen extra geld of inzet te vragen om in de toekomst goed te kunnen blijven functioneren als lokale overheid en partner binnen de samenleving.

5.2 Financieel duurzaam beleid blijft het uitgangspunt.

Voor de gemeente Duiven is financieel duurzaam beleid een belangrijk uitgangspunt. Het doel is om een structureel sluitende begroting te presenteren. Incidentele zaken mogen met incidenteel geld worden gedekt. Voor goedkeuring van de begroting door de Provincie is het in ieder geval noodzakelijk om de jaarschijf 2026 structureel sluitend te hebben. De ontwikkelingen van het Gemeentefonds zijn van grote invloed op dit beleid. Het lijkt er op dat het Rijk het eerder aangekondigde “Ravijnjaar” met twee jaar heeft uitgesteld. Toch blijft de financiële situatie zorgelijk en zijn de opbrengsten van het project “Financieel gezond Duiven 2026” nodig om een sluitende jaarschijf 2026 te kunnen presenteren. In het project worden een aantal mogelijkheden benoemd om een sluitende begroting voor 2026 aan te kunnen leveren. In aanloop naar de besluitvorming in de gemeenteraad wordt een scenario gepresenteerd met oplossingen.

Kanttekeningen

1.1 Deze Voorjaarsnota is een tussenstand.

In deze Voorjaarsnota zijn alle tot dusver bekende ontwikkelingen opgenomen. In aanloop naar de meerjarenbegroting dit najaar kunnen er nog zaken wijzigen. Voor wat betreft de Algemene Uitkering is een voorlopige inschatting gemaakt. Alle meerjarenbegrotingen van de gemeenschappelijke regelingen moeten nog door de raad worden goedgekeurd. Ook

voor wat betreft de autonome ontwikkelingen zullen er in de komende maanden nog zaken gaan spelen.

1.2 De meicirculaire 2025 is niet verwerkt.

De meicirculaire 2025 wordt op 31 mei gepubliceerd en dat is na besluitvorming door het college over de Voorjaarsnota. De doorrekeningen van de meicirculaire zullen nog niet tijdens de behandeling van de Voorjaarsnota gereed zijn. Met de informatie uit de Voorjaarsnota van het Rijk kunnen we echter wel een redelijke inschatting maken van de verwachte gevolgen. Deze inschatting is opgenomen in de voorlopige cijfers van de Voorjaarsnota Duiven. Eventuele aanvullende maatregelen die in de meicirculaire nog tot uiting komen zullen in aanloop naar de meerjarenbegroting 2026-2029 worden verwerkt.

1.3 De ambities kunnen nog worden bijgesteld

In de nu gepresenteerde Voorjaarsnota is uitgegaan van honorering van alle ontwikkelingen, speerpunten en aanvullende wensen. Dat is conform de ambitie die er is. Daarbij is getracht zo scherp mogelijk aan de wind te zeilen. Het bijstellen van de ambitie kan er toe leiden dat het financiële plaatje anders wordt.

Om de ambitie ook financieel te kunnen realiseren is een voorstel gedaan uit de maatregelen die zijn uitgewerkt in het project "Financieel gezond 2026". Ook hierin kunnen nog andere voorstellen worden gedaan die het financiële plaatje wijzigen. Tevens geldt dat de voorgestelde maatregelen nog juridisch moeten worden getoetst op de haalbaarheid. In aanloop naar de meerjarenbegroting 2026-2029 zal hier nog op worden terug gekomen.

Financiële paragraaf

Het gedeelte autonome ontwikkelingen in deze Voorjaarsnota leidt tot een nadeel van € 1.636.110 in 2025. Het verwachte jaarresultaat over 2025 komt hierdoor uit op € 1.594.200 negatief.

Na verwerking van alle autonome ontwikkelingen, speerpunten en aanvullende wensen en de voorgestelde incidentele dekking, resteert een tekort in alle jaren. Die tekorten worden vooral veroorzaakt door de loon- en prijsstijgingen, de achterblijvende rijks gelden en de ambities die in deze Voorjaarsnota zijn verwerkt. In 2025 neemt het tekort toe met € 221.000 en komt het verwachte negatieve jaarresultaat uit op € 1.815.200. Zie onderstaande tabel voor meer informatie.

	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo voor Voorjaarsnota 2025	41.910	-3.768.590	-3.367.056	-1.596.011	-1.596.011
Autonome ontwikkelingen:					
Programma 1	922.540	3.336.751	3.863.368	2.327.888	2.156.172
Programma 2	-2.156.000	-1.907.440	-1.482.440	-1.440.440	-1.503.440
Programma 3	-402.650	-131.300	-131.300	-131.300	-131.300
Saldo na autonome ontwikkelingen *	-1.594.200	-2.470.579	-1.117.428	-839.863	-1.074.579
Overige ontwikkelingen (speerpunten en wensen) **	-221.000	-455.358	-169.325	149.988	468.322
Saldo Voorjaarsnota	-1.815.200	-2.925.937	-1.286.753	-689.875	-606.257

Als alle ontwikkelingen in deze Voorjaarsnota worden gehonoreerd is er in 2026 een begrotingstekort van € 2.925.937 dat in de jaren daarna af loopt naar € 606.257 in 2029. Aanvullende bezuinigingsmaatregelen zijn dus nodig om een structureel sluitende begroting aan te kunnen leveren.

Financieel gezond Duiven 2026

Vorig jaar is het project "Financieel gezond Duiven 2026" ingezet. In de afgelopen maanden zijn er verschillende bijeenkomsten geweest om iedereen te laten meedenken in mogelijke

bezuinigingsmaatregelen. Maar ook om de beïnvloedbaarheid van de gemeentelijke begroting toe te lichten en inzicht te geven in de wettelijke taken van de gemeente. Met de gegeven input vanuit deze bijeenkomsten, maar ook vanuit de opgehaalde maatregelen is vervolgens gekeken naar haalbaarheid en toepasbaarheid, waarna voorliggend voorstel tot stand is gekomen. De verschillende opgehaalde maatregelen hebben inzicht gegeven in het onderscheid in wettelijke en niet-wettelijke taken en vormen daarmee de basis voor de verschillende opties van bezuinigingen. Naast bezuinigingsopties zijn ook belastingmaatregelen onderdeel geweest van het project “Financieel gezond Duiven 2026”. Het college heeft onderzoek laten doen naar de verschillende mogelijkheden van het invoeren danwel verhogen van lokale belastingen.

Beide bewegingen (inkomstenverhoging en bezuinigingen) heeft het college vervolgens tot een nader afwegingskader gebracht. Dit afwegingskader laat zich als volgt samenvatten:

- In beeld brengen van reserves en beziën welke opgeheven kunnen worden. De mogelijkheid beziën om 10% van de Algemene Reserve in te brengen als dekking voor 2026.
- Het verlengen van afschrijvingstermijnen.
- Een korting van 5% op alle Gemeenschappelijke Regelingen opnemen in de begroting.
- Vervolgens het negatieve begrotingssaldo te gaan dekken door een verdeling aan te brengen waarbij 50% gerealiseerd gaat worden door bezuinigen en 50% door lastenverzwaring. En tevens scenario's voor te leggen indien dit percentage wijzigt van 25% naar 75%.

Ten aanzien van het invoeren van nieuwe belastingmogelijkheden of verhoging van bestaande belastingmaatregelen wordt (conform de wens van de gemeenteraad) voorgesteld de OZB in principe als sluitstuk te hanteren en daarnaast de volgende belastingen te onderzoeken:

- Reclamebelasting op bedrijventerreinen (OZB-niet woningen);
- Parkeren
- Reclamebelasting
- Precario
- Hondenbelasting

Bij de opgehaalde maatregelen die kunnen dienen als basis voor de bezuinigingen is het van belang een onderscheid te maken in haalbaarheid voor 2026 of later en tevens een clustering aan te brengen binnen de mogelijkheden per programma en te bezien of bezuinigingen gerealiseerd kunnen worden door middel van een taakstelling.

Door zowel te kijken naar bezuinigingen als naar inkomstenverhogingen wil het college de Raad een evenwichtig voorstel doen om te komen tot een financieel gezonde gemeente waarin duurzame keuzes zijn gemaakt. Hierbij helpt het dat 10% van het overschot van de Algemene Reserve mag worden ingezet waarmee het niet zo hoeft te zijn dat met alle macht moet worden getracht 2026 direct structureel sluitend te krijgen. Door de inzet van de reserve kan het juist goed zijn om te kiezen voor maatregelen die niet direct in het eerste jaar geld opleveren maar in latere jaren wel. Dat zouden bijvoorbeeld maatregelen zijn die door clustering worden verkregen maar eerst wat voorwerk vragen. Wel is gekozen om de benodigde maatregelen voor 50% uit besparingen te laten bestaan en voor de andere 50% uit opbrengstvermeerdering.

Dit alles levert voor de Voorjaarsnota het volgende beeld op:

	2026	2027	2028	2029
Saldo van de voorjaarsnota voor dekkingsmaatregelen	-2.925.937	-1.286.753	-689.875	-606.257
Effecten van specifiek voorgestelde maatregelen	862.226	1.127.652	1.224.152	1.215.152
Effecten van taakstellingen a.g.v. clustering	0	198.438	210.938	210.938
Effecten van aanpassing in specifieke dienstverlening	80.150	199.550	250.050	112.050
Inzet 10% surplus van de algemene reserve	2.162.700	0	0	0
Voorgestelde belastingmaatregelen	785.000	800.000	800.000	800.000
Saldo van de voorjaarsnota na dekkingsmaatregelen	964.139	1.038.886	1.795.264	1.731.882

Indien voor een andere verdeling zou worden gekozen ziet het financiële beeld er als volgt uit:

Voorstel	Budget		
Saldo van de voorjaarsnota	€ -2.925.937		
Gedekt vanuit overige maatregelen	€ 2.242.850		
Restant te verdelen	€ -683.087		
Scenario's	Kostenreductie	Belastingen	Totaal
Scenario #1 - 25% via kostenreductie	€ -170.772	€ -512.315	€ -683.087
Scenario #2 - 50% via kostenreductie	€ -341.544	€ -341.544	€ -683.087
Scenario #3 - 75% via kostenreductie	€ -512.315	€ -170.772	€ -683.087

Na verwerking van de dekkingsmaatregelen ontstaat er in alle jaren een positief saldo.

Participatie en communicatie

Op 3 juni wordt er een leeswijzeravond georganiseerd waar kort zal worden toegelicht hoe raadsleden de stukken het best kunnen lezen en waar de raadsleden in de gelegenheid worden gesteld om vragen te stellen. De fracties kunnen tot 13 juni om 9.00 uur schriftelijk vragen indienen die uiterlijk 18 juni worden beantwoord. Op 24 juni volgt dan de politieke avond en op 1 juli is de raadsvergadering gepland waarin de Voorjaarsnota wordt vastgesteld.

Bijlagen

201699739 – Voorjaarsnota gemeente Duiven 2025
201699489 – Raadsbesluit Voorjaarsnota Duiven 2025
201699490 – Voorstellen project financieel gezond 2026

Duiven, 1 juli 2025

Burgemeester en wethouders van gemeente Duiven,

A.F. (Anton) van der Gaag
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester